

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr B. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr L. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. H. Kuiper, 's-Gravenhage; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marnelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wiehenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 30000

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling
Voor 't Buitenland en Ned-Indië f7.50 per jaar.
Advertentie: 25 ct p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Van Kerk tot Kring... een afval III. — (Uit de Schrift: Laat ons tot Hem uitgaan! (Hebr. 13:13). — Kerkelijk Leven: Synode-instrukken XIV, Comité's van actie. Herstel der eenheid. Ethisch advies. De omvang van de tuchting. Goedkeuring. Aarzelen om ons en standvastige kinderen. Assen en de Kerkelijke Examinas. Doortasten. Nieuwe gevallen. — Pap. Wetensch. Schetsen: Over den Satan — Literatuur en Kunst: De oorzaken van de psycho-pathologische verschijnselen in de moderne romanliteratuur I. — Perschoonw. — Kerknieuws.

VAN KERK TOT KRING... EEN AFVAL.

III.

Het behoort tot de tegenstrijdigheden van onze tijd, dat tegelijk met den oproep tot gemeenschap met het verschijnsel der verhooring zich aftekent, ook op het terrein der religie. Naast het dwepen met de katholiciteit van kerk en christendom doet zich voor het verschijnsel van de godsdienstige kringvorming. Gezien in het licht van Matth. 24:26 is dit verschijnsel als teken van vervalt te beschouwen; ook is het een eschatologisch moment, zooals het daar ter sprake komt.

In den dubbelten vorm van woestijniging (afwijping van de bestaande gemeenschap) en binnenkamerverblijft (toch weer voor de aankomst van religie met de gemeenschap zich zelf parat houden) vertoonen de valsehe profeten, die Christus voorzegt, een afstandspositie, die tegelijk bedoeld is, die aanstuurt op kernvorming onder dan op kerkvorming, en die het religieuze leven zegt te willen dienen door nieuwomdoop, tijdens Christus' leven op aarde werd de in deze takte gekke gemaakte beschouwing door veel factoren voorbereid. En ten slotte heeft zij vanzelf gemakkelijke aansluiting bij het menschele hart.

Ja, het hart, vanwaar de uitgangen des levens zijn, het hart vooruit, is haastig gereed, om deze valsehe messiasen, deze pseudo-profeten, te ontvangen in den naam eens profeten. Dat hart zegt tot hen: eerder dan tot waarachtige profeten, eerder ook tot hen, dan tot den Christus Gods: wees gegroet.

Want een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderstad en in zijn huis, zoo heeft Christus gezegd. Een profeet wordt gauw geëerd; want in elk geval is de profeet een interessant verschijnsel. Maar in zijn vaderstad wordt het eerbetoen krappert, en moet het zelfs voor verguizing wijken. De vaderstad heeft den profeet „en nēgigē“ gezien; zij moet meer dan anderen elasticiteit van geest betoonen en oefenen, om hem de volle maat van eerbetoen te geven, als hij komt in toga. De stad, die hem heeft genoemd bij zijn bijnaam, zwijgt niet zoo heel gemakkelijk als hij wil spreken ex cathedra. Eischt hij toch, dat ze voor hem zwijgen, dan komt de breuk in de vaderstad en in het huis. Bovendien wil de vaderstad de onpartijdigheid, of beter gezegd, de boven-partijdigheid van den profeet niet. Waarachtige profeten staan boven de partijen, omdat zij spreken uit de eeuwigheid en beurtelings alle „partijen“ onder hun absolute critiek doen doorgaan; zoo kan de vaderstad den profeet niet vergeven, dat hij voor haar en haar partij en partijdigheid niet te annexeren bleek; zij wil hem het leiderschap wel aanbieden, mits hij het bediene naar het imperatief mandaat der vaderstad, die zich desnoods met hem partij tegenover heel de wereld zou willen stellen zoolang ze hem meent te kunnen verhooren tot haar eersten burger. Maar niet zoodra weigert de profeet, of juist de vaderstad werpt hem uit: die de kroon niet wilde en de troonheffers met critiek onverschillig zake naar huis stuurde, die kan morgen juist van zijn vaderstad een „kruis hem“ tegen zich hooren roepen. Het is de tragiek van elken profeet, wiens vaderstad bekend is. Ze vragen telkens weer: is zijn vader niet bij ons, en is niet die en die zijn moeder? „Och de Christus, als hij komt, zoo zal niemand weten, vanwaar hij komt“ (Joh. 7:27).

Nu hebben valsehe profeten altijd gesproken naar den mond van Jeruzalem. Komt — in het laatste der dagen — de valsehe profetie dus tot haar hoogste activiteit, dan zal zij met zuiversten tact

haar spreken van den grond af methodisch inzetten: de valsehe profeten zorgen ervoor, dat zij geen vaderstad hebben en dat zij bij geen enkele partij behooren. Dat is het groote voordeel in hun spreken, nog voordat zij ook maar hebben gekikt. Zij zijn in de woestijn — waar is hun vaderstad? Die is er niet; alle steden kunnen zich beroepen op het groot-burgerschap van Homerus; en alle steden kunnen eveneens, zoodra straks de pseudoprofeet tot zijn eer gekomen is, hem als hun besten burger beginnen uit te roepen. Het proces is van uiterste noodwendigheid. En wat zijn ze groot... Wat zijn ze groot. Elke stad, die stand hebben wil (en in de dagen van profeten hoort men „stand“ te hebben) elke stad van stand vindt het oorbaar, zichzelf niet meer burgerlijk, maar klein-burgerlijk te noemen. Maar wie in woestijnen woont, is de groote lemand. Voor het kleinburgerschap is hij van den aanvang af bewaard gebleven. Was zijn eerste woord niet, toen de kleinburgers uit de steden zijn kemelsharen mantel gingen streelen en zijn gordel gingen kussen, was zijn eerste woord niet: patriot is uw naam, en burger van die en die stad is uw bijnaam; doch zie hier Uw leermeester, gij dwergen; zief, dat hij slechts een naam heeft, en hij heeft geen bijnaam gehad van den dag, dat hij in woestijnen was tot op dezen dag toe? Ja, zij hooren en ze staan pa. Straks kermen ze elkaar toe; wereld-burger is een naam; maar verdoling, partijmensch, richtingsman, het is maar een bijnaam. Dat zal de eschatologische verdoling zijn van de onwysgeerige, ondankbare, onhistorische, ongodelijke onder ons wel eens vernomen leuze: Christianus mihi nomen, reformatus cognomen: christen, dat is mijn naam. Maar gereformeerde — dat is maar zo'n bijnaam. De valsehe profeet is er: het knielt daar om zijn voeten. Zijn deeg wordt gekneet. Menschen zijn vaak deeg. Vooral de merk-loozen.

De valsehe profeet heeft geen vaderstad; de woestijn kweekte hem.

Dat heeft hij op alle profeten voor: ook op Jezus van Nazareth.

Ook heeft hij zijn naam uit alle partijregisters gehouden. Want hij zat in de binnenkamer. Hij heeft de partijen door zijn vensters goed bekeken, maar heeft zich aan hun waarneming onttrokken. Komt hij straks voor den dag met zijn „bezwaar tegen den geest der eeuw“, dan zullen ze hem allen willen hooren; want hij heeft nog geen enkele partij onder zijn valbijl gebracht. Echte profeten zijn vaak te eeniger tijd uit hun partij gegaan en uit een vaderstad voortgekomen; bij hen was de breuk er al, toen zij van wal staken. En de contra-partij, die tegen de door hem verlatene stond, kon hem ook niet winnen; toen staken alle stormen tegelijk tegen hem op; want zijn boven-partijdigheid werd door alle gevoeld als vijandschap tegen elke partij. Maar nu de valsehe profeet? Zie den listigard en bewonder en sidder. Als hij de aristocratische binnenkamer verlaat, dan is hij de buitenpartijdige in de oogen van de stad der klasse- en clubjes-menschen. Nu kunnen zij allen beginnen, en hij heeft zijn plan al klaar. Ze kunnen hem allen de sportulae brengen van hun vereering; want hij is het groote raadsel. De partij is iets, dat overwonnen moet worden, zoo zegt hij; en zie eens, hoe zacht zijn oogen staan. Datzelfde zei de echte profeet ook, maar die kreeg steenen er voor tot dank. Want hij wilde de partij overwinnen met eigen hand en mond.

Maar de pseudoprofeet laat ieder zich zelf overwinnen; hij is met niemand in conflict geweest tot nu toe, en daarom kunnen ze in het voornam gebeuren van zelf-overwinning zich tot hem openwerken. Zoo is hij van alle partijen de verbindingsschakel. „Hij is onze vrede“, zullen ze straks ook van hem zeggen; hij is onze vrede, die deze beide (partijen) één gemaakt heeft en die den middelemuur des afscheidsels (verachtelijk zeggen ze nu; het schotje) gebroken heeft. Want groot zal de verbodering zijn. Hij heeft geen offer gevraagd;

hij heeft geen enkel mensch gescholden; hij heeft de binnenkamer verlaten, als volwassene. En daarom heeft hij veel op Jezus Christus voor. De pseudoprofeet heeft niemand geëerd en is niemand een dwaasheid gebleken.

Waarlijk, binnenkamer en woestijn maken van zelf wie ze ingegaan is, aangenaam voor het vleesch.

Zoo zegt het de Christus, wiens eschatologische rede opgebouwd wordt uit motieven van den dag, maar des te meer vreeselijk is, en zeer vervaarlijk.

Want op mij, zegt nu wie over Christus' woorden gehogen is, op mij zijn de einden der eeuwen gekomen. Kinderkens, het is de laatste ure, zeggen alle apostelen, die liefhebben. En ik luister, en ik zie rondom. Hier gaat er een de woestijn in; en daar een in de binnenkamer. Ik hoor al de eerste leerlingen van hun privatissimum terugkomen; en hun eerste propagandaboekje levert op de eerste bladzij het motto: Christianus mihi nomen, reformatus cognomen. Men zegt, dat anderen, die ook een confessie hebben, en die ook bezitten wat men noemt een „bij-naam“, een naar omstandigheden gewijzigd boekje hebben gekregen; maar de inhoud is zakelijk gelijk. Ik hoor nog meer. Ik vernem, dat er leeraars zijn eener nieuwe dogmatiek en eener ongebouwde ethiek. Zij bezwaren bij zichzelf — want zij hebben het recht er een afwijkende opinie op na te houden, en daarom is hun eigen autoriteit genoeg — dat zij niet geboren zijn in dat kleine kringetje, noch den smel dragen van gindsch kleinburgerlijk stadje. Ze zijn ook zeer bezwaard over den geest der eeuw. Tot hem komen alle partijen; want ze hebben — en 't is gracieus — ze hebben geen vaderstad. Hensch, een profeet is niet ongeëerd, tenzij op één conditie: de vaderstad. Die conditie bestaat hier niet. En ik zie, dat er privatissima komen, binnenkamersvroomheid, die in den naam des Heiligen Geestes zich boven alle partijen verheffen willen. En ik ben zeer bang; want de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht en mijn Meester noemt geveinsd, ook mij, als ik niet zie de teekenen der tijden. Het teeken ook van woestijn en binnenkamer.

En straks daal ik in mijn overweging van de parousie-prediking van mijn hoogsten Profeet tot den grond van alle zondig menschenhart af; en ik weet het nu: daar is nog een reden, waarom het HART zoo graag verwelkomt den profeet uit woestijn en binnenkamer.

Want deze valsehe profetie weet de grootste bitterheid te verzoeten, en het horrible decreet te maken tot een evangelische overreding. Hij neemt de ergernis weg.

De valsehe profeet ziet kans, om een MAN te zijn zonder hoekigheid.

Want wat is de grootste bitterheid, wat het horribel decreet, wat de hoekigheid van mijn confessionele vaderstad en mijn bijnaam-kerk? Wat is het anders dan die uitverkiezing? Men heeft mij zware teksten geleerd, als daar zijn, de strenge woorden over velen, die groepen en weinigen die uitverkoren zijn; of: over degenen, aan wie gepredikt wordt, opdat zij ziende niet zien en hoorende niet bemerken; of: over de waarheid, dat de Messias slechts aan de uitverkorenen geopenbaard zal worden. Ook zeide men mij, in mijn confessioneel-gebonden kerk; dat dit nu was het artikel, waarmee de kerk stond of viel. Het leerstuk der uitverkiezing; het hart der kerk...

Het verwonderlijke was daarbij, dat Christus het zeide op straat. En hardop.

Nu is echter hier een leeraar, die ook zegt: het is den kinderens geopenbaard. Hij brengt ook het woord „mysterie“ mee. Hij zegt ook, dat het aan wijzen en verstandigen verborgen is.

Maar zie: het ontroert hem. Hij zegt het niet op straat, maar in de woestijn. Hij roept het niet over luid, doch in de binnenkamer „fluistert hij het in het oor“. Maar in woestijnen klinken harde dingen direct zeer rationeel; het is de